

Adroddiad perfformiad amgylcheddol blynyddol ar gyfer Dŵr Cymru 2023

Cyflwyniad

Ein diben yw sicrhau rheolaeth gynaliadwy o adnoddau naturiol yn ein holl waith. Mae hyn yn golygu edrych ar ôl yr aer, tir, dŵr, bywyd gwylt, planhigion a phridd i wella llesiant Cymru a chynnig dyfodol gwell i bawb.

Rydym yn monitro gweithgareddau cwmnïau dŵr er mwyn lleihau'r effaith y mae eu hasedau a'u gweithgareddau yn ei chael ar yr amgylchedd. Rydym yn gwneud hyn drwy wirio eu perfformiad amgylcheddol drwy gydol y flwyddyn mewn meysydd fel lleihau digwyddiadau llygredd, cydymffurfio â thrywyddedau, a chyflawni cynlluniau gwella'r amgylchedd.

Rydym yn rheoleiddio gweithrediadau Dŵr Cymru¹ yng Nghymru ac mae Asiantaeth yr Amgylchedd yn rheoleiddio gweithrediadau Dŵr Cymru yn Lloegr; felly, mae Asiantaeth yr Amgylchedd wedi cyfrannu at y broses asesu perfformiad a'r adroddiad hwn. Mae'r holl ddata a adroddir yn yr adroddiad hwn ar gyfer perfformiad Dŵr Cymru fel cwmni cyfan ac felly mae wedi'i gyfuno ar gyfer Cymru a Lloegr, oni nodir yn wahanol. Rydym hefyd yn asesu perfformiad Hafren Dyfrdwy, y gallwch ei weld ar ein [gwefan](#).

Cynnwys yr adroddiad

Mae'r adroddiad perfformiad amgylcheddol blynyddol hwn mewn dwy ran. Yn y rhan gyntaf, rydym yn asesu perfformiad Dŵr Cymru yn erbyn y saith metrig yn yr Asesiad Perfformiad Amgylcheddol. Mae'r Asesiad Perfformiad Amgylcheddol wedi'i safoni ledled Cymru a Lloegr. Mae hyn yn caniatáu i berfformiad y deg cwmni dŵr a charthffosiaeth mwyaf gael ei fonitro a'i asesu mewn ffordd gyson gan y rheoleiddwyr amgylcheddol. Yn yr ail ran, rydym yn monitro ac asesu perfformiad meysydd gwaith allweddol eraill na chwmpesir gan fetrigau'r Asesiad Perfformiad Amgylcheddol. Nid yw'r adroddiad hwn yn cwmpasu pob agwedd ar reoleiddio cwmni dŵr.

• Rhan 1: Asesiad Perfformiad Amgylcheddol Dŵr Cymru	Tudalen 2-12
• Rhan 2: Asesiad perfformiad amgylcheddol ehangach Dŵr Cymru	Tudalen 12-22
• Disgwyliadau perfformiad ar gyfer 2024	Tudalen 23
• Atodiadau	Tudalen 24-26

¹ Gwybodaeth Tŷ'r Cwmnïau: DWR CYMRU CYFYNGEDIG, rhif cwmni 02366777, cyfeiriad swyddfa gofrestredig: Linea, Fortran Road, Llanelwyr, Caerdydd, CF3 0EY.

Rhan 1: Aseiad Perfformiad Amgylcheddol Dŵr Cymru 2023

Adolygir trothwyau metrig yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol (EPA) bob pum mlynedd er mwyn ysgogi gwelliannau'n barhaus. Yr adroddiad hwn ar berfformiad 2023 yw'r drydedd flwyddyn i ni asesu perfformiad yn erbyn metrigau Aseiad Perfformiad Amgylcheddol llymach ac ehangach o gyfnod pum mlynedd yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol (2021-25). Mae'r newidiadau i'r metrigau yn sicrhau ein bod yn parhau i bwysu ar y cwmnïau dŵr i gyflawni eu rhwymedigaethau statudol a sicrhau bod ein disgwyliad i'r cwmnïau dŵr barhau i wthio am welliant yn glir.

Yn 2023, enillodd Dŵr Cymru statws gwyrdd ar draws dau fetrig yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol, statws oren ar draws tri metrig yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol a statws coch ar gyfer dau fetrig yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol. Mae hyn yn golygu bod y cwmni wedi cyflawni sgôr cwmni cyffredinol o 2-seren, sy'n golygu bod y cwmni 'angen gwneud gwelliannau'. Mae'n siomedig gweld bod perfformiad Dŵr Cymru wedi aros ar sgôr 2 seren am ddwy flynedd yn olynol yn dilyn eu sgôr 'cwmni da' 3-seren yn 2021 a'u sgôr 'arweinwyr y diwydiant' 4-seren yn 2020. Dyma grynodedb o berfformiad Dŵr Cymru:

Metrig yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol	Canlyniad 2023	Cymhariaeth gyda pherfformiad y flwyddyn flaenorol
Metrig 1: Cyfanswm digwyddiadau llygredd (carthffosiaeth)	30 (Oren)	Aros yn oren
Metrig 2: Digwyddiadau llygredd difrifol (asedau carthffosiaeth a chyflenwad dŵr)	(Coch)	Aros yn goch
Metrig 3: Hunan-adrdd digwyddiadau llygredd (asedau carthffosiaeth a chyflenwad dŵr)	70 (Oren)	Aros yn oren
Metrig 4: Cydymffurfio â thrwydded ollwng (rhifol)	(Coch)	Gostwng i goch ar ôl sawl blwyddyn oren/gwyrdd
Metrig 5: Defnyddio a gwaredu slwtsh yn foddhaol	99.84% (Gwyrdd)	Metrig wedi'i eithrio 2018-2020, gwyrdd yn 2022 a 2023
Metrig 6: Cyflawni Cynllun Rheoli Asedau'r Rhaglen Amgylchedd Genedlaethol	100% (Gwyrdd)	Wedi aros yn wyrdd
Metrig 7: Y Mynegai Cydbwysedd rhwng Cyflenwad a Galw	99 (Oren)	Wedi'i ostwng i oren ar ôl 5 mlynedd yn wyrdd
Sgôr seren gyffredinol y cwmni	2 seren	Aros yn 2-seren, yr un statws â 2022

Allwedd: Statws metrig

Gwyrdd	Perfformiad yn well na'r targed
Oren	Perfformiad islaw'r targed
Coch	Perfformiad ymhell o dan y targed

Allwedd: Sgôr seren gyffredinol y cwmni

4 seren	Cwmni sy'n arwain y diwydiant
3 seren	Cwmni da
2 seren	Cwmni sydd angen ei wella
1 seren	Cwmni sy'n perfformio'n wael

Prif negeseuon ar berfformiad

Fel y crynhowyd ar dudalen 2, yn 2023 cyflawnodd Dŵr Cymru berfformiad yn sylweddol is na'r targed ar gyfer dau fetrig, perfformiad sy'n agos at neu'n is na'r targed ar dri metrig a pherfformiad yn well na'r targed ar ddau fetrig:

- **Metrig 1:** Gwelwyd dirywiad mewn perfformiad yng nghyfanswm y digwyddiadau llygredd carthffosiaeth (categori 1-3). Arhosodd yn oren, ond cynyddodd achosion o lygredd tua 20% o'i gymharu â 2022;
- **Metrig 2:** Roedd saith achos difrifol o lygredd carthffosiaeth (cynnydd cymharol o 40% o gymharu â'r flwyddyn flaenorol) sy'n golygu bod y metrig hwn yn parhau'n goch;
- **Metrig 3:** Cynyddodd perfformiad hunan-adrodd digwyddiadau llygredd 1% o'i gymharu â 2022, gan aros yn oren;
- **Metrig 4:** Gwaethygodd cydymffurfiaeth ag amodau trwydded ansawdd dŵr rhifol i 98%, gan ostwng i goch;
- **Metrig 5:** Arhosodd y metrig defnydd a gwaredu slwtsh boddhaol yn wyrdd ar 99.84%;
- **Metrig 6:** Cyflawnwyd 100% o gynlluniau gwella Cynllun Rheoli Asedau Dŵr Cymru. Mae'r metrig hwn wedi aros yn wyrdd;
- **Metrig 7:** Cyflawnwyd sgôr Mynegai Cydbwysedd Galw Cyflenwad o 99 gan ostwng y metrig i oren.

Blwyddyn adrodd 2023 yw perfformiad gwaethaf Dŵr Cymru hyd yma. Mae'n hynod siomedig bod dau fetrig coch ar gyfer 2023, gyda chydymffurfiaeth â thrwyddedau rhyddhau yn gostwng i goch a digwyddiadau llygredd difrifol yn parhau'n goch, a bod tri metrig yn oren (cyfanswm digwyddiadau, hunan-adrodd digwyddiadau llygredd a SDBI). Mae'r dirywiad mewn perfformiad wedi bod mewn termau real ac ni ellir ei egluro drwy dynhau metrigau'r Asesiad Perfformiad Amgylcheddol ar gyfer 2021.

Dros yr ychydig dudalennau nesaf, mae gwybodaeth fwy manwl ar saith metrig yr Asesiad Perfformiad Amgylcheddol.

Gwybodaeth gyfeirnoddi ar yr Asesiad Perfformiad Amgylcheddol

Am fwy o fanylion ar fethodoleg yr Asesiad Perfformiad Amgylcheddol a thabl o berfformiad y flwyddyn flaenorol, cyfeiriwch at yr atodiadau hyn:

- Mae [Atodiad 1](#) – tudalen 24 – yn esbonio'r fethodoleg rydym yn ei defnyddio i asesu perfformiad y cwmni;
- Mae [Atodiad 2](#) – tudalen 25 – yn dangos sut mae Dŵr Cymru wedi perfformio yn erbyn metrigau'r Asesiad Perfformiad Amgylcheddol ers 2013.

Digwyddiadau llygredd

Fel rheoleiddwyr, rydym yn ymateb i ystod eang o ddigwyddiadau llygredd, gyda rhai ohonynt yn deillio o asedau a rhwydweithiau cwmniâu dŵr. Rydym yn adrodd ar faint o ddigwyddiadau y mae pob cwmni dŵr yn gyfrifol amdanynt. Diben hyn yw hybu gostyngiad parhaus yn nifer y digwyddiadau llygredd, gyda'r nod o leihau digwyddiadau i sero.

Mae pedwar categori gwahanol o ddigwyddiadau:

- Categori 1 – Sylweddol: potensial i achosi effaith sylweddol, difrifol, parhaus a/neu eang ar yr amgylchedd, pobl a/neu eiddo;
- Categori 2 – Arwyddocaol: potensial o achosi effaith arwyddocaol ar yr amgylchedd, pobl a/neu eiddo;
- Categori 3 – Bach: potensial o gael ychydig iawn o effaith ar yr amgylchedd, pobl, a/neu eiddo;
- Categori 4 – Dim effaith: diffyg cydymffurfiaeth ar safle sy'n cael ei reoleiddio na ellir rhagweld unrhyw effaith ar yr amgylchedd, pobl a/neu eiddo.

Metrig 1 yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol: Cyfanswm digwyddiadau llygredd (carthffosiaeth)

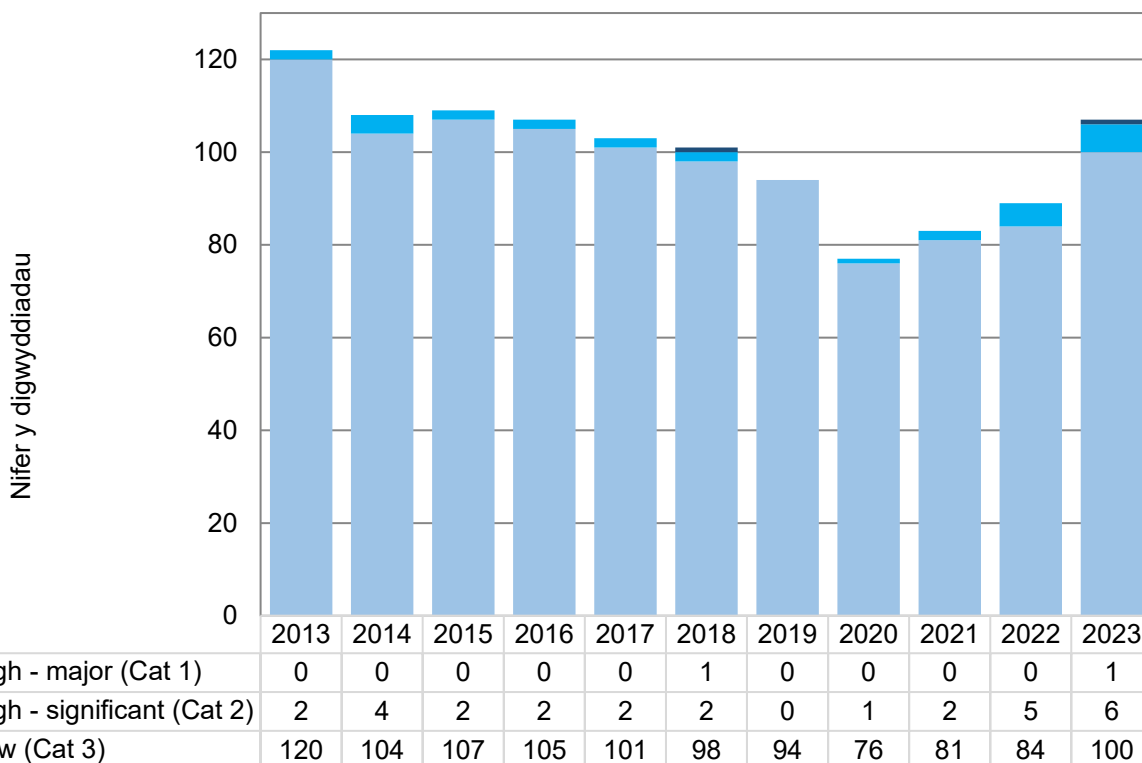
Yn 2023, cafodd Dŵr Cymru 107 o ddigwyddiadau llygredd carthffosiaeth Uchel-Isel (Categori 1-3); Cafodd 100 effaith amgylcheddol Isel (Categori 3), cafodd 6 effaith Uchel (Categori 2) a chafodd pump effaith amgylcheddol o Arwyddocâd Uchel (Categori 6).

Mae'r Aseiad Perfformiad Amgylcheddol yn normaleiddio nifer y digwyddiadau yn ôl cyfanswm hyd y carthffosydd mae'r cwmni'n gyfrifol amdanynt (36,249 km), felly yn 2023 cyflawnodd Dŵr Cymru statws oren ar gyfer y metrig hwn:

Metrig yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol	Uned fesur	Beth mae'r metrig hwn yn ei olygu	Canlyniad 2023 (statws metrig)
Cyfanswm digwyddiadau llygredd (carthffosiaeth)	Digwyddiadau Cat 1-3 fesul 10,000 km o garthffosydd	Faint o ddigwyddiadau llygredd carthffosiaeth a ddigwyddodd, o fewn Categori 1-3, yn ôl hyd y carthffosydd	30 (Oren)

Fel y dengys y graff isod, rhwng 2013 a 2019 bu gostyngiad bach o 28 digwyddiad dros chwe blynedd. Yn 2020 bu gostyngiad o 17 digwyddiad, i gyflawni statws gwyrdd am y tro cyntaf, a pharhaodd y perfformiad da hwn yn 2021. Ers 2021 bu cynnydd o flwyddyn i flwyddyn o 24 digwyddiad (o 83 yn 2021 i 107 yn 2023). Mae'n siomedig nad yw Dŵr Cymru wedi cynnal ei welliant yn y metrig hwn ers 2020.

Nifer y digwyddiadau carthffosiaeth fesul blwyddyn

Cafwyd cynnydd yn nifer y digwyddiadau o asedau yn Lloegr o 11 yn 2022 i 31 yn 2023, gyda'r mwyafrif helaeth o weithfeydd trin carthion ac asedau cyflenwi dŵr.

Disgwyliwn i Dŵr Cymru fod yn atebol am y cynnydd hwn yn nifer yr achosion o llygredd a gwneud ymdrech ar y cyd i ganolbwyntio eu hymdrechion i wyrdroi'r duedd hon, lleihau nifer y digwyddiadau i lai na 70 o ddigwyddiadau erbyn diwedd y cylch (2025), a gweithio tuag at y nod hirdymor o ddim un digwyddiad. Disgwyliwn i Dŵr Cymru ddefnyddio arfer gorau o bob rhan o'r sector i leihau llygredd yn barhaus.

Metrig 2 yr Asesiad Perfformiad Amgylcheddol: Digwyddiadau llygredd difrifol (Categori 1 a 2 o asedau carthffosiaeth a chyflenwad dŵr)

Mae'r metrig hwn yn edrych ar nifer y digwyddiadau llygredd difrifol. Fel y dangosir yn y graff uchod, cafwyd chwe digwyddiad difrifol yn 2023 a gafodd effaith amgylcheddol Sylweddol Uchel (Categori 2), ac un digwyddiad difrifol a gafodd effaith amgylcheddol Fawr (Categori 1). Ers 2021, mae digwyddiadau dŵr glân difrifol (o asedau cyflenwad dŵr) wedi'u cynnwys yn y metrig. Fodd bynnag, roedd pob un o ddigwyddiadau difrifol 2023 yn ymwneud â charthffosiaeth.

Metrig yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol	Uned fesur	Beth mae'r metrig hwn yn ei olygu	Canlyniad 2023 (statws metrig)
Digwyddiadau llygredd difrifol (asedau carthffosiaeth a chyflenwad dŵr)	Cyfanswm y digwyddiadau (Categori 1-2)	Faint o achosion difrifol o lygredd carthffosiaeth a dŵr glân a ddigwyddodd, o Gategori 1-2, cyfanswm	7 (Coch)

Blwyddyn adrodd 2023 yw perfformiad gwaethaf Dŵr Cymru yn y metrig hwn ers deng mlynedd. Bu cynnydd cymharol o 40% mewn achosion difrifol o lygredd carthffosiaeth o bump yn 2022 i saith yn 2023, a bu cynnydd pryderus flwyddyn ar ôl blwyddyn ers 2020. Disgwyliwn i Dŵr Cymru wthio am welliant yn y maes hwn a gweithio'n gyflym tuag at leihau digwyddiadau difrifol o asedau carthffosiaeth a sicrhau bod dim digwyddiadau difrifol o asedau cyflenwi dŵr, gan ddefnyddio arfer da'r diwydiant a gweithredu'n gyflym ar ganfyddiadau o ddadansoddiadau o achosion yn dilyn digwyddiadau.

Hunan-adrodd digwyddiadau

Fel rheoleiddiwr, rydym am i gwmnïau dŵr hunan-adrodd gymaint o'r digwyddiadau llygredd â phosibl. Bydd hyn yn golygu y gallwn fod yn fwy hyderus fod y cwmni dŵr yn:

- deall ei asedau a'i rwydweithiau'n well;
- edrych yn barhaus am ffyrdd o wella sut mae'n rhagweld digwyddiadau llygredd, gan gynnwys defnyddio'i ddata telemetreg ei hun i wella lefelau hunan-adrodd;
- defnyddio ei ddata i nodi manau peryglus a thargeddu lleoliadau risg uchel a mathau penodol o asedau;
- rhoi sylw ac ymateb i ddigwyddiadau'n gyflym er mwyn stopio unrhyw effaith cyn gynted â phosibl.

Metrig 3 yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol: Hunan-adrodd digwyddiadau llygredd (Categori 1-3 o asedau carthffosiaeth a chyflenwad dŵr)

Fel y dengys y graff isod, mae perfformiad Dŵr Cymru yn y metrig hwn wedi dangos gwelliant bach ar gyfer 2023. Mewn adroddiadau blaenorol, rydym wedi annog Dŵr Cymru i anelu at hunan-adrodd am o leiaf 80% o'i ddigwyddiadau llygredd.

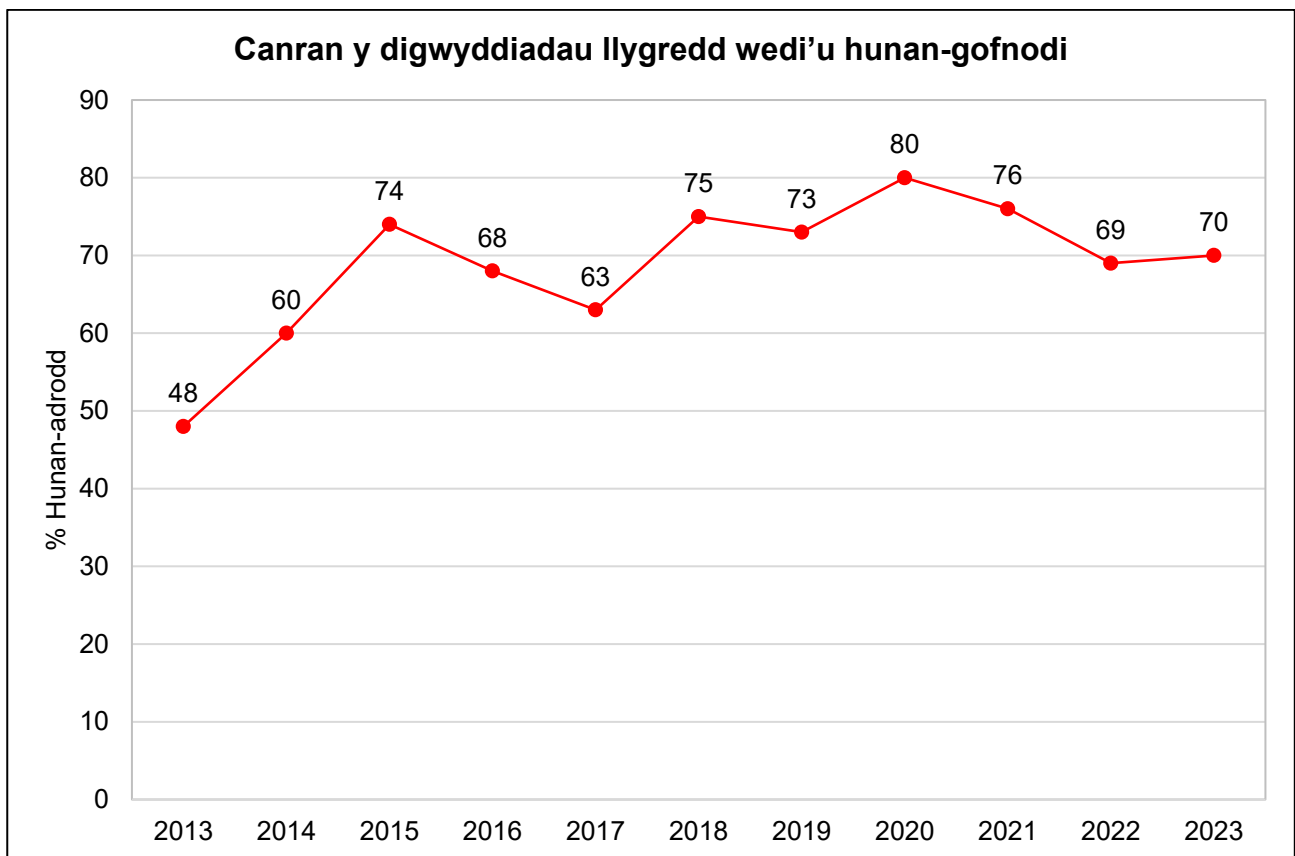
Cyflawnodd y cwmni ei gyfradd uchaf o hunan-adrodd yn 2020 (80%), ond yn 2021 gostyngodd y gyfradd i 76% (oren), ac ymhellach eto yn 2022 i 69%. Gwelwyd gwelliant bach eleni, gan gynyddu 1% i 70%.

Metrig yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol	Uned fesur	Beth mae'r metrig hwn yn ei olygu	Canlyniad 2023 (statws metrig)
Hunan-adrodd digwyddiadau llygredd (asedau carthffosiaeth a chyflenwad dŵr)	%	Canran y digwyddiadau llygredd y gwnaeth y cwmni eu hunan-adrodd	70% yn gyffredinol 65% yn Weithfeydd Trin Carthion a Gorsafoedd Pwmpio (Oren)

O dan fetrigau llymach yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol (90), dim ond os byddant yn cyflawni 80% yn gyffredinol, ac yn hunan-adrodd 90% o bob digwyddiad mewn Gorsafoedd Pwmpio a Gweithfeydd Trin Carthion y gall Dŵr Cymru gyflawni statws gwyrdd.

Mae mân welliant Dŵr Cymru mewn perfformiad yn y metrig hwn yn gadarnhaol, er bod angen iddynt wneud gwelliant sylweddol i gyrraedd statws gwyrdd. Mae'r cynnydd o 46% i 65% o ddigwyddiadau a hunan-adroddwyd mewn Gorsafoedd Pwmpio a Gweithfeydd Trin Carthion yn newid cadarnhaol, ond mae gwaith i'w wneud o hyd. Pe bai'r cwmni wedi hunan-adrodd 100% o'r 45 digwyddiad mewn Gweithfeydd Trin Carthion a Gorsafoedd Pwmpio, byddai hunan-adrodd wedi bod dros 80% yn gyffredinol. Disgwylir i'r mathau hyn o asedau fod â thelmetreg wedi'u gosod sy'n caniatáu hysbysu cynnar a hunan-adrodd, felly mae angen i'r cwmni wneud gwelliannau pellach yn y ddau fath hyn o ased er mwyn gallu cyflawni 90% yn 2024 a chyrraedd statws gwyrdd unwaith eto.

Rydym yn annog Dŵr Cymru i ystyried mentrau a thechnolegau arloesol a ddefnyddir ar draws y diwydiant i sicrhau newid sylweddol pellach o ran hunan-adrodd, yn enwedig ar gyfer Gweithfeydd Trin Carthion a Gorsafoedd Pwmpio.

Cydymffurfio â thrwyddedau gollwng dŵr

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru ac Asiantaeth yr Amgylchedd yn dyroddi trwyddedau ar gyfer gollyngiadau dŵr, sy'n cynnwys gollyngiadau wedi'u trin o weithfeydd trin carthion a gweithfeydd trin dŵr cwmnïau dŵr. Mae'r trwyddedau yn gofyn i'r gollyngiadau fodloni meini prawf penodol er mwyn sicrhau nad yw'r amgylchedd dŵr yn dirywio. Mae cwmnïau dŵr yn hunanfonitro eu gollyngiadau ac mae'n ofynnol iddynt ddarparu data ar ein cyfer yr ydym yn ei asesu am gydymffurfedd. Mae'r ddau reoleiddiwr wedi cynyddu eu gweithgareddau asesu cydymffurfiaeth, gan gynnwys ymchwiliadau safle ac archwiliadau, ac rydym yn disgwyl cydymffurfiaeth â holl amodau'r drwydded

Metrig 4: yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol: Cydymffurfio â'r drwydded ollwng (gweithfeydd trin carthion a gweithfeydd trin dŵr)

Yn 2023, cyflawnodd Dŵr Cymru statws coch ar gyfer y metrig hwn, gan gydymffurfio â'r terfynau ansawdd dŵr ar ei drwyddedau rhifyddol ar gyfer gweithfeydd trin carthion a gweithfeydd trin dŵr 98% o'r amser. Mae hyn yn debyg i'w perfformiad yn 2022 (98.5%) ond yn disgyn yn is na'r gofyniad oren. Yn 2023, o'r safleoedd mae Dŵr Cymru yn eu gweithredu, roedd 8 gwaith trin carthion nad oedd yn cydymffurfio allan o 563 a 4 gwaith trin dŵr nad oedd yn cydymffurfio allan o 40.

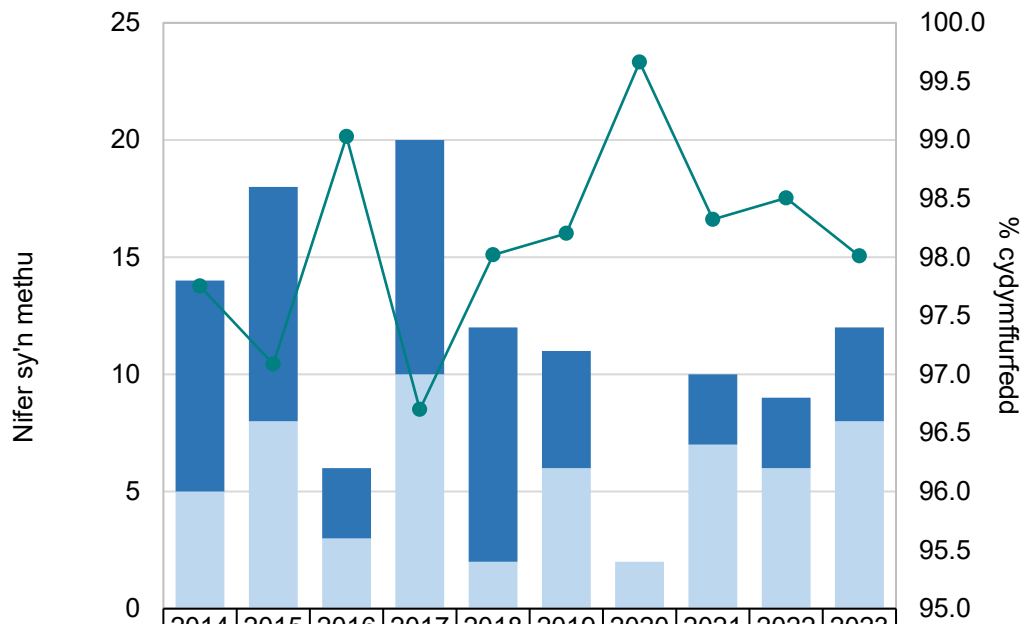
Metrig yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol	Uned fesur	Beth mae'r metrig hwn yn ei olygu	Canlyniad 2023 (statws metrig)
Cydymffurfio â thrwyddedau gollwng (gweithfeydd trin carthion a gweithfeydd trin dŵr)	%	Canran y cydymffurfiaeth ymhlith gweithfeydd trin carthion a gweithfeydd trin dŵr â therfynau ansawdd dŵr ar eu gollyngiadau	98 (Coch)

Fel y dengys y graff isod, roedd perfformiad Dŵr Cymru ar y metrig hwn wedi amrywio ers sawl blwyddyn, cyn i'r cwmni gyflawni ei berfformiad gorau yn 2020. Dyma berfformiad gwaethaf Dŵr Cymru yn y metrig hwn ers 2017.

Disgwylwn i Dŵr Cymru chwilio am gyfleoedd i fonitro a nodi gweithfeydd trin carthion a gweithfeydd trin dŵr a allai fod yn gostwng mewn perfformiad yn ystod y flwyddyn, gyda'r nod o sicrhau cydymffurfiaeth o 100% â'r metrig hwn. Er nad yw Dŵr Cymru wedi cyflawni 100% ar unrhyw adeg, mae cwmnïau eraill yn y sector wedi cyflawni'r targed hwn.

Nifer y gweithfeydd trin carthion a gweithfeydd trin dŵr a % y cydymffurfedd cyffredinol mewn safleoedd rhifol

Number of failing WTW	9	10	3	10	10	5	0	3	3	4
Number of failing STW	5	8	3	10	2	6	2	7	6	8
Overall % discharge compliance	97.8	97.1	99.0	96.7	98.0	98.2	99.7	98.3	98.5	98.0

Mae cydymffurfiad cyflwr disgrifiadol yn gysylltiedig yn agos â chydymffurfio ag amodau rhifol, a oedd yn wael yn 2020 ond sydd wedi gwella ers hynny. Mae'n bwysig bod Dŵr Cymru yn cydymffurfio â'r holl amodau yn eu trwyddedau, felly mae gwaith i'w wneud o hyd i wella cydymffurfiaeth. Gweler tudalennau 11-12 am ragor o fanylion ynghylch cydymffurfio ag amodau disgrifiadol.

Metrig 5 yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol: Metrig defnyddio a gwaredu slwtsh yn foddhaol

Cafodd y metrig defnyddio/gwaredu slwtsh yn foddhaol ei atal rhwng 2018 a 2020 wrth i ni adolygu sut rydym yn asesu ac yn adrodd ar berfformiad yn gyson ar draws y cwmnïau dŵr ar y gweithgaredd hwn. Yn 2021 cafodd y metrig ei redeg fel metrig cysgodol ac yna cafodd ei adfer fel metrig adrodd llawn ar gyfer blwyddyn adrodd 2022.

Metrig yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol	Uned fesur	Beth mae'r metrig hwn yn ei olygu	Canlyniad 2023 (statws metrig)
Metrig defnyddio a gwaredu slwtsh yn foddhaol	%	P'un a yw cydymffurfiaeth â deddfwriaeth berthnasol sy'n ymwneud â storio, ailgylchu a/neu waredu slwtsh carthion yn cael ei sicrhau	99.84 (Gwyrdd)

Cyflawnodd Dŵr Cymru 99.84% a statws gwyrdd ar gyfer y metrig hwn, sydd wedi cael ei gyflawni bob tro y mae'r metrig hwn wedi cael ei adrodd. Bu gostyngiad bach o 100% eleni, a disgwyliwn iddynt gynyddu perfformiad i 100% ar gyfer 2024 trwy barhau i archwilio eu stoc S3 i sicrhau eu bod yn ddiogel.

Metrig 6 yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol: Cyflawni Cynllun Rheoli Asedau'r Rhaglen Amgylchedd Genedlaethol

Mae'r metrig hwn yn ystyried sut mae Dŵr Cymru wedi cyflawni yn erbyn ei Gynllun Rheoli Asedau pum mlynedd rhwng mis Ebrill 2023 a mis Mawrth 2024. Mae'n edrych ar ganran y cynlluniau a gyflawnwyd o gymharu â'r cynlluniau cronus a gynlluniwyd o 2020-2025.

Metrig yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol	Uned fesur	Beth mae'r metrig hwn yn ei olygu	Canlyniad 2023 (statws metrig)
Cyflawni Cynllun Rheoli Asedau'r Rhaglen Amgylchedd Genedlaethol	% y gwaith cyflawni arfaethedig	P'un a yw Cynllun Rheoli Asedau'r Rhaglen Amgylchedd Genedlaethol yn cael ei gyflawni fel y bwriadwyd ai peidio	100 (Gwyrdd)

Yn 2023/24 fe wnaeth Dŵr Cymru gyflwyno 265 cynllun fel y cynlluniwyd - pedwar cynllun gwella, 221 cynllun ymchwilio a 40 cynllun monitro. Cyfanswm cronus Cynlluniau Rheoli Asedau'r Rhaglen Amgylchedd Genedlaethol a gwblhawyd hyd yma yw 328. Bydd y gwelliannau a gyflawnwyd gan y rhaglen yn golygu bod asedau'n cyflawni safonau uwch ac yn sicrhau gwelliannau ansawdd dŵr. Rydym yn disgwyl i Dŵr Cymru gynnal statws gwyrdd ar gyfer 2024.

Metrig 7 yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol: Y Mynegai Cydbwysedd rhwng Cyflenwad a Galw

Mae metrig y Mynegai Cydbwysedd rhwng Cyflenwad a Galw (SDBI) yn mesur sut mae'r cydbwysedd gwirioneddol rhwng y cyflenwad a'r galw wedi perfformio o'i gymharu â'r hyn a nodir yng Nghynllun Rheoli Adnoddau Dŵr cwmni dŵr. Disgwyliwn i gwmnïau gael sgôr o 100.

Yn 2023/24, roedd sgôr SDBI Dŵr Cymru yn 99. Gwelwyd dirywiad mewn perfformiad yn y metrig hwn, gan ostwng i oren. Roedd y sgôr o 99 oherwydd bod y cwmni wedi nodi diffyg bach mewn un parth adnoddau dŵr (Canolbarth a De Ceredigion). Mae hyn yn golygu bod y parth hwn mewn mwy o berygl o fod angen cyfyngiadau ar gwsmeriaid pe bai'r ardal honno o Gymru wedi profi amodau sychder yn 2023/24. Dywedodd y cwmni nad oedd risg i'r cyflenwad dŵr yn ystod y flwyddyn wirioneddol. Disgwyliwn i'r cwmni gynyddu ei ymdrechion i reoli gollyngiadau ac effeithlonrwydd dŵr i leihau'r galw am ddŵr i gynnal cyflenwad dŵr diogel ym mhob parth eleni a chyflawni sgôr o 100 ar gyfer 2024/25.

Metrig yr Asesiad Perfformiad Amgylcheddol	Uned fesur	Beth mae'r metrig hwn yn ei olygu	Canlyniad 2023 (statws metrig)
Y Mynegai Cydbwysedd rhwng Cyflenwad a Galw	Sgôr y Mynegai Cydbwysedd rhwng Cyflenwad a Galw, uchafswm 100	Sut mae'r cydbwysedd gwirioneddol rhwng y cyflenwad a'r galw wedi perfformio o'i gymharu â'r hyn a nodir yn ei Gynllun Rheoli Adnoddau Dŵr	99 (Oren)

Metrig - wrthi'n cael ei ddatblygu: cydymffurfio ag amodau disgrifiadol trwyddedau ar ansawdd dŵr

Yn ogystal â metrigau'r Asesiad Perfformiad Amgylcheddol, mae'n bwysig hefyd edrych ar dueddiadau disgrifiadol o gydymffurfio ag amodau trwyddedau mewn gweithfeydd trin carthion a gweithfeydd trin dŵr. Mae amodau disgrifiadol yn ymwneud ag agweddau nad ydynt yn rhifol fel cynnal a chadw, rheoli ac adrodd. Gyda pherfformiad amodau disgrifiadol yn amlwg yn is nag ar gyfer perfformiad amodau rhifol bob blwyddyn, roeddem am gael mwy o waith craffu ar amodau disgrifiadol.

Mae'r metrig hwn yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd fel y gallwn sicrhau ei fod yn gadarn ac yn cael ei adrodd yn gywir. Byddwn yn parhau i adrodd ar berfformiad Dŵr Cymru yn erbyn y 'metrig – wrthi'n cael ei ddatblygu' yn flynyddol. Disgwylwn weld perfformiad yn gwella flwyddyn ar ôl blwyddyn. Byddwn yn ystyried sut y gellir dod â chydymffurfiaeth ddisgrifiadol yn ffurfiol i gyfnod adrodd 5 mlynedd nesaf yr Asesiad Perfformiad Amgylcheddol (2026-2030).

	Canran y safleoedd sy'n cydymffurfio â'u hamodau disgrifiadol	Nifer y safleoedd nad ydynt yn cydymffurfio
2020	63%	317
2021	87%	112
2022	91%	74
2023	87%	110

Fel mae'r tabl yn ei ddangos, gwelwyd gwelliant amlwg mewn cydymffurfiaeth cyflyrau disgrifiadol mewn Gweithfeydd Trin Carthion a Gweithfeydd Trin Dŵr ers y perfformiad gwael yn 2020, gan gynyddu o 63% o'r safleoedd i 91% yn 2022. Fodd bynnag, yn 2023, nid oedd 110 o safleoedd allan o 844 o Weithfeydd Trin Carthion a Gweithfeydd Trin Dŵr yn cydymffurfio (safleoedd â thrwyddedau rhifol a disgrifiadol). Er bod hyn yn welliant ers 2020, mae'n ostyngiad ers y llynedd, ac yn is na'n disgwyliad o gydymffurfiaeth lawn, felly rydym yn disgwyl gweld y dirywiad hwn yn 2023 yn cael ei wrthdroi yn 2024.

Roedd diffyg cydymffurfio ymhlith y rhan fwyaf o'r 110 o safleoedd yn sgil achosion o dorri amodau mewn perthynas â gwaith monitro, adrodd a hysbysu ar gyfer rhaglenni hunanfonitro gweithredwyr a dŵr gwastraff trefol a nodwyd gennym yn ystod ein hasesiad cydymffurfiaeth. Roedd mwyafrif y diffyg cydymffurfio wedi'i gategoreiddio dan gategori 3 neu 4, gyda 20 ddiffyg cydymffurfiaeth yng nghategori 2.

Ar gyfer cydymffurfiaeth ag amodau disgrifiadol yn gyffredinol, rydym yn disgwyl i'r cwmni wneud y canlynol:

- cymryd camau gweithredu cyflym a chadarnhaol i sicrhau bod achos sylfaenol yr achosion o ddiffyg cydymffurfio a welwyd yn 2023 yn cael ei gywiro cyn gynted â phosibl;
- gwella eu perfformiad cyflwr disgrifiadol cyffredinol flwyddyn ar ôl blwyddyn gan anelu at gydymffurfio 100%;
- canolbwyntio ar roi diwedd ar yr holl achosion o ddiffyg cydymffurfio ag amodau disgrifiadol Categori 1 a 2, gan fod gan y rhain y potensial ar gyfer effaith amgylcheddol ddifrifol.

Asesu cydymffurfiaeth â thrwyddedau gorlif storm

Trwy ein gwaith ymateb arferol i ddigwyddiadau a gwaith asesu cydymffurfiaeth a gynhaliwyd yn 2023, canfuom fod 72 o orlifoedd storm a ganiateir (gorsafodded pwmpio carthion, gorlifoedd carthffosydd cyfun a gollyngiadau storm o weithfeydd trin carthion) yn methu â chydymffurfio am amrywiaeth o resymau. Disgrifir y tri math mwyaf cyffredin o ddiffyg cydymffurfio isod.

- Cafwyd tystiolaeth bod 38 safle wedi methu â chydymffurfio o ganlyniad i ollyngiadau mewn amodau heb fod yn storm neu heb fod yn argyfwng, oherwydd problemau megis rhwystrau mewn carthffosydd a chynnal a chadw. Gwelwyd un diffyg cydymffurfiaeth categori 1 ar un safle, gwelwyd diffyg cydymffurfiaeth categori 2 mewn chwe safle, gwelwyd diffyg cydymffurfiaeth categori 3 mewn 26 safle, a gwelwyd diffyg cydymffurfiaeth categori 4 mewn pum safle; roedd angen camau unioni a rhoddwyd Rhybudd i'r mwyafrif, gyda rhai yn cael eu hystyried ar gyfer lefelau uwch o orfodi.
- Roedd 15 safle wedi methu â chydymffurfio o ganlyniad i fethu â chyflwyno eu data EDM yn ôl y gofyn, neu os oedd yr offer EDM yn weithredol am lai na 90% o'r flwyddyn. Roedd angen camau unioni a gwelwyd diffyg cydymffurfiaeth categori 3 mewn 14 safle, a gwelwyd diffyg cydymffurfiaeth categori 4 mewn un safle; rhoddwyd Rhybudd i'r mwyafrif.
- Roedd 11 safle wedi methu â chydymffurfio o ganlyniad i fethu â chyflwyno Hysbysiad Sbarduno Gormodiant neu'r adroddiad gofynnol dri mis yn ddiweddarach, cofnodwyd diffyg cydymffurfiaeth categori 3 mewn saith safle, a chofnodwyd diffyg cydymffurfiaeth categori 4 mewn pedwar safle; cyhoeddwyd Rhybudd ar gyfer y mwyafrif, gyda rhai yn cael eu hystyried ar gyfer lefelau uwch o orfodi.

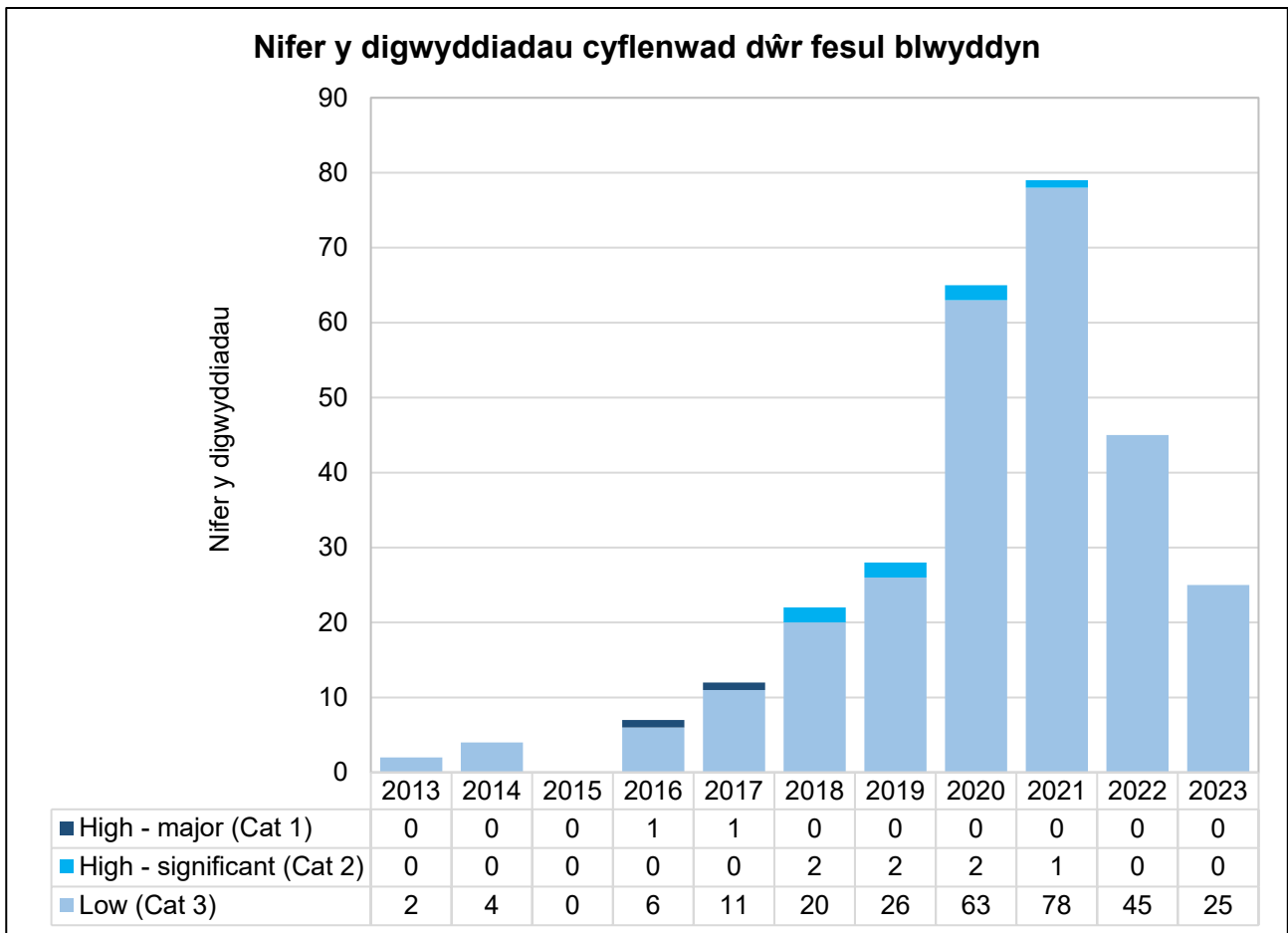
Rhan 2: Perfformiad amgylcheddol ehangach Dŵr Cymru

Mae saith metrig yr Aseiad Perfformiad Amgylcheddol yn is-set o berfformiad amgylcheddol. Ceir meysydd eraill o waith monitro, adrodd a rheoleiddio rydym yn eu gwneud yn ymwneud â gweithgareddau Dŵr Cymru, y mae rhai ohonynt yn Rhan 2 o'r adroddiad hwn. Mae rhai agweddau'n gysylltiedig yn agos â metrigau'r Aseiad Perfformiad Amgylcheddol, megis digwyddiadau llygredd a chydymffurfedd, ac mae gan rai gwmpas ehangach.

Digwyddiadau llygredd (asedau cyflenwad dŵr)

Yn ogystal â digwyddiadau carthffosiaeth, rydym hefyd yn monitro nifer y digwyddiadau o asedau sy'n gysylltiedig â'r cyflenwad dŵr yfed. Er nad ydynt yn cael eu cynnwys ym metrig 1 digwyddiadau llygredd (carthffosiaeth) yr Asesiad Perfformiad Amgylcheddol, maent yn agwedd bwysig ar berfformiad amgylcheddol. Mae'r digwyddiadau hyn yn aml yn cynnwys gollwng dŵr yfed sydd wedi'i drin yn rhannol neu'n llwyr o asedau cyflenwad dŵr, megis gweithfeydd trin dŵr a systemau dosbarthu dŵr (prif gyflenwad dŵr). Mae gan y gollyngiadau y potensial i gynnwys cemegau fel clorin, alwminiwm neu haearn; gallant yn aml ollwng ar gyflymder uchel, felly gallant achosi digwyddiadau llygredd mewn perthynas â gwaddodion yn y cwrs dŵr.

Yn 2023 roedd 25 achos o lygru dŵr glân - roedd effaith pob digwyddiad yn Isel (Categori 3), heb unrhyw ddigwyddiadau difrifol (Categori 1-2):

Gwelwyd gwelliant pellach yn y lefelau perfformiad cyffredinol ar gyfer digwyddiadau'n ymwneud â chyflenwad dŵr yn 2023, yn dilyn brig yn nifer yr achosion yn 2020-21. Mae hyn yn debygol o fod yn gysylltiedig ag ymdrechion caniatáu rhedeg-i-wastraff mewn amrwiol Weithfeydd Trin Dŵr.

Rydym yn disgwyl i Dŵr Cymru leihau nifer yr holl ddigwyddiadau (carthffosiaeth a chyflenwad dŵr) i sero, felly rydym am weld gostyngiad parhaus mewn digwyddiadau o asedau cyflenwi dŵr.

Cydymffurfio ag amodau llif mewn gweithfeydd trin carthion

Darparodd Dŵr Cymru ddata Llif Tywydd Sych (DWF) yn unol â gofynion ei drwydded.

Aeth 26 o Weithfeydd Trin Dŵr Gwastraff yng Nghymru y tu hwnt i derfynau eu trwyddedau DWF yn ystod 2022 pan oedd y DWF Q90 a fesurwyd yn fwy na'r terfyn llif a ganiateir. Mae hyn yn cynnwys y ddau achos o ollyngiadau tro cyntaf yr adroddwyd amdanynt.

Roedd yna hefyd 6 safle gwaith trin carthion yn Lloegr lle roedd Llif Tywydd Sych mesuredig Q90 yn fwy na'r terfyn llif a ganiateir yn ystod 2022.

O ganlyniad i fynd y tu hwnt i'r cyfyngiadau, fe wnaeth y safleoedd ollwng mwy o garthion wedi'u trin nag a ganiateir.

Mae'n ofynnol bod Dŵr Cymru yn cynnal ymchwiliadau ac adrodd am achos y gormodiant i ni a, lle bo'n briodol, chwblhau camau adferol o fewn amserlen gytunedig.

Adroddwyd bod 33 o weithfeydd trin carthion yng Nghymru a 5 yn Lloegr wedi profi problemau data yn 2022 ac mae'r cwmni'n gweithio i'w datrys.

Yn ystod 2022 adroddwyd bod 101 safle yng Nghymru dan ymchwiliad gan Dŵr Cymru o ganlyniad i gwestiynau dros derfynau llif trin llawn a ganiateir yn eu trwyddedau, sy'n golygu na allent fod yn trin y llif sy'n ofynnol gan eu trwyddedau. Mae nifer o'r rhain wedi cael eu datrys yn ystod 2022 ac ystyrir eu bod bellach yn cydymffurfio ac nid oes angen unrhyw waith pellach. Ystyrir bod monitro cynyddol diweddar fel rhan o osodiadau NEP W_U_MON3 a W_U_MON4 ac amodau trwydded newydd cysylltiedig ar gyfer Llif a Drosglwyddir Ymlaen (FPF) yn ffactor yn y nifer cynyddol o risgiau adroddadwy.

Mae Dŵr Cymru wedi gwneud cynnydd gyda'i system rheoli mewnol ar gyfer ardystiad MCERTS, sef system sy'n archwilio ac yn ardystio addasrwydd a chywirdeb ei offer monitro llif yn annibynnol. Roedd ei holl safleoedd yng Nghymru a Lloegr yn cydymffurfio â gofynion ail-ardystio MCERTS yn 2022.

Ar ddiwedd 2021, cyhoeddodd Asiantaeth yr Amgylchedd ac Ofwat y byddent yn ymchwilio i achosion posibl o ddiffyg cydymffurfio ag amodau trwydded llif trin llawn gan weithfeydd trin carthion yn Lloegr. Mae'r ymchwiliadau'n dadansoddi gwybodaeth a gyflwynwyd gan gwmnïau dŵr i reoleiddwyr sy'n amlygu achosion posibl o ddiffyg cydymffurfio â thrwyddedau.

Yng Nghymru, nid ydym yn bwriadu cynnal ymchwiliad tebyg ar hyn o bryd, gan fod gennym ymateb cydymffurfio eisoes ar waith. Mae Dŵr Cymru wedi bod yn rhannu gwybodaeth debyg gyda ni ers 2014. Nododd y gwaith hwn safleoedd yr oedd angen i Dŵr Cymru ymchwilio iddynt, a edrychodd wedyn ar achos/achosion diffyg cydymffurfio. Rydym wedi gweithio gyda Dŵr Cymru i sicrhau bod y safleoedd yn dychwelyd i gydymffurfio â'u trwydded cyn gynted â phosibl.

Byddwn yn parhau i fonitro'r ymchwiliadau gan Asiantaeth yr Amgylchedd ac Ofwat yn Lloegr ac rydym yn gweithio'n agos gyda'r ddau sefydliad i ddeall canlyniadau'r ymchwiliad. Byddwn yn adolygu ein dull rheoleiddio presennol yng Nghymru, os bydd angen.

Gorlifoedd storm a ganiateir – Cymru yn unig

Mae Dŵr Cymru wedi gosod monitorau hyd digwyddiad (EDM), i fonitro nifer a hyd gollyngiadau, ar y rhan fwyaf o'u gorlifoedd storm a ganiateir yng Nghymru. Mae hyn yn golygu y bydd EDM yn cael eu gosod ar yr asedau canlynol:

- gorlifoedd storm ar y rhwydwaith carthffosydd (gorlifoedd carthffosydd cyfun)
- gorlifoedd storm o orsafoedd pwmpio;
- gorlifoedd storm mewn gweithfeydd trin carthion.

Yn yr adran hon, rydym yn rhannu data ar orlifoedd storm a ganiateir yn unig. Ar gyfer gorlifoedd storm sy'n gweithredu heb drwydded ar hyn o bryd, mae gennym raglen waith arwyddocaol ar y gweill i ddod â nhw o fewn ein fframwaith rheoleiddio, pan fo hynny'n briodol.

Mae rhagor o wybodaeth am orlifoedd storm ar gael ar ein [gwefan](#).

Yn 2023, cafwyd mis Mawrth eithriadol o wlyb yng Nghymru (y pumed mis Mawrth gwlypaf mewn dros 180 mlynedd), gyda gwanwyn sych estynedig wedi hynny. Rhwng mis Ebrill - Mehefin (gyda'i gilydd), cafwyd 60% o'r glawiad disgwylidig ar gyfer yr un cyfnod tri mis cyfwerth, a datganwyd cyfnod tywydd sych estynedig ar gyfer canol Mehefin hyd at ddechrau mis Awst. Cadarnhawyd hefyd mai mis Mehefin oedd y poethaf a gofnodwyd erioed: [Newid hinsawdd yn effeithio ar gofnodion tymheredd mis Mehefin - Met Office](#)

Yn ystod ail hanner mis Gorffennaf 2023 gwelwyd tywydd gwlyb yn dychwelyd. O ganlyniad, derbyniwyd 180% o'r glawiad disgwylidig ym mis Gorffennaf, gan ei wneud yn un o'r misoedd Gorffennaf gwlypaf erioed. Fe wnaethom ddatgan dychwelyd i statws arferol (o ran sychder) erbyn dechrau mis Awst.

Yn ystod chwe mis olaf y flwyddyn (Gorffennaf-Rhagfyr) cafwyd glawiad uwch na'r cyfartaledd, gan dderbyn 134% (at ei gilydd). Roedd y cyfnod hwn o chwe mis hefyd yn un o'r cyfnodau gwlypaf a gofnodwyd erioed. Gwelodd y flwyddyn gyfan 115% o'r glawiad cyfartalog blynyddol disgwylidig. Mae'r Swyddfa Dywydd wedi cadarnhau bod 2023 hefyd yn un o'r cynhesaf erioed: [Y flwyddyn gynhesaf erioed yn fyd-eang - Met Office](#).

Mae gan gyfnodau anarferol o wlyb y potensial i arwain at fwy o ollyngiadau am gyfnodau hwy, tra bod tywydd sych yn cael effaith groes. Rydym yn gweithio ar ddull cadarn o nodi pryd mae gollyngiadau yn digwydd mewn tywydd sych a fydd yn ein galluogi i asesu perfformiad gorlif stormydd yn well.

Data EDM yr ydym yn adrodd arnynt

Yn yr adroddiad hwn, rydym wedi defnyddio data cryno EDM 2023 a gyflwynwyd gan y cwmni dŵr yn eu datganiad rheoleiddio blynyddol i CNC. Nid yw data cryno EDM o orlifoedd storm a ganiateir yn Lloegr yn cael ei gyflwyno yn yr adroddiad hwn.

Er mwyn gwella tryloywder, o ddata 2022 ymlaen fe wnaethom ofyn i gwmnïau dŵr ddarparu mwy o wybodaeth yn eu cyflwyniadau data EDM. Er enghraifft, rydym bellach yn mynnu bod y math o ased yn cael ei nodi; gallai hyn fod yn orlif storm ar y rhwydwaith carthffosydd, mewn gwaith trin dŵr gwastraff neu mewn gorsaf bwmpio.

Rydym yn bwriadu darparu mwy o fanylion am ddata EDM sy'n cyd-fynd â'r gwaith yn y Tasglu Ansawdd Dŵr Afonydd Gwell.

Rhestrodd Dŵr Cymru 1,982 o drwyddedau yn ei ddatganiad ar gyfer 2023. Fe wnaethom barhau i gyhoeddi amrywiadau EDM i drwyddedau gorlif stormydd yn ystod 2023. Mae gan y nifer fach sy'n weddill gynlluniau ar waith i osod EDM erbyn diwedd 2024.

Defnyddiwyd y data a gafwyd gan y cwmni dŵr i gynhyrchu'r graffiau a'r canrannau isod. Byddwn yn parhau i weithio i wella cyflawnder a chywirdeb data ar gyfer y data gorlif stormydd.

Cyflawnder data

Yn 2023, roedd 276 (14%) o ddulliau monitro hyd digwyddiadau (EDM) y cwmni dŵr ar waith am lai na 90% o'r flwyddyn, sy'n is na safon y diwydiant y cytunwyd arni. Disgwylwn i'r cwmni dŵr wella gweithrediad EDM fel bod pob EDM yn gweithredu am o leiaf 90% o'r amser cyn gynted â phosibl.

Nifer y gollyngiadau

Y fethodoleg cyfrif bloc a ddefnyddir i gyfrif gollyngiadau o orlifoedd storm yw'r dull cyfrif 12/24:

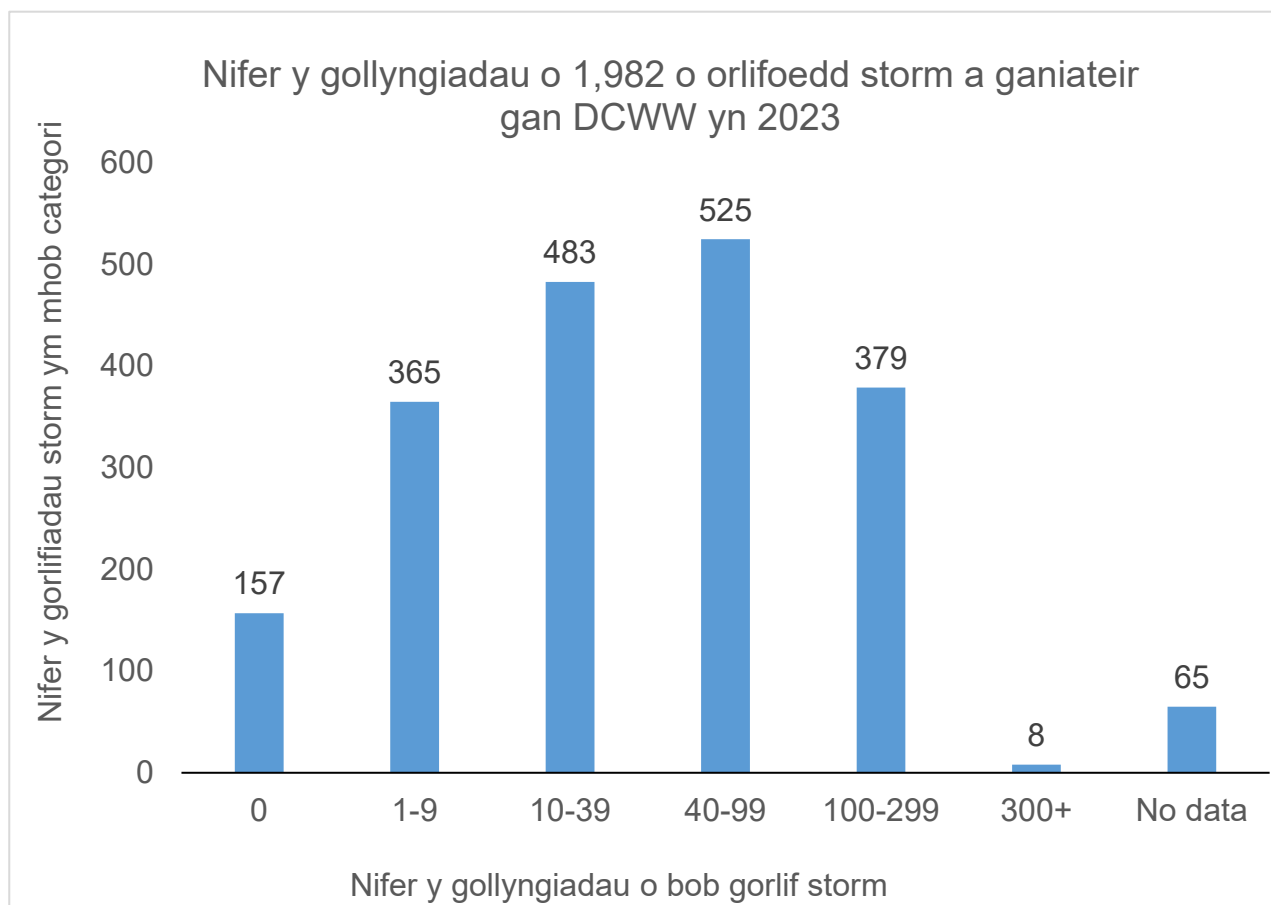
1. Dechrau cyfrif pan fo'r gollyngiad cyntaf yn digwydd.
2. Mae unrhyw ollyngiad (neu ollyngiadau) yn y bloc 12 awr gyntaf yn cael eu cyfrif fel un arllwysiad.
3. Caiff unrhyw ollyngiad (neu ollyngiadau) yn ystod y bloc 24 awr nesaf, neu wedi hynny, eu cyfrif fel un arllwysiad ychwanegol fesul bloc.
4. Parhewch i gyfrif nes bod bloc 24 awr heb unrhyw ollyngiad.

Ar gyfer y gollyngiad nesaf ar ôl y bloc 24 awr heb ollyngiad, bydd angen i chi ddechrau eto gyda'r gyfres o gyfrif arllwysiadau 12 awr a 24 awr. Mae CNC ac Asiantaeth yr Amgylchedd yn defnyddio'r un dull er cysondeb ar draws cwmnïau dŵr.

Mae data EDM 2023 ar nifer y gollyngiadau (gan ddefnyddio'r fethodoleg cyfrif bloc) o 1,982 o orlifoedd storm Dŵr Cymru a ganiateir yn dweud y canlynol wrthym:

- 3% (65) heb ddarparu data;
- Cafodd 8% (157) o orlifoedd storm 0 gollyngiad;
- Cafodd 18% (365) ollyngiadau rhwng 1 a 9 gwaith.
- Cafodd 24% (483) ollyngiadau rhwng 10 a 39 gwaith.
- Cafodd 26% (525) ollyngiadau rhwng 40 a 99 gwaith.
- Cafodd 19% (379) ollyngiadau rhwng 100 a 299 gwaith.
- Cafwyd gollyngiadau mewn llai nag 1% (8) fwy na 300 o weithiau.

Mae'r graff isod yn dangos y data hwn.

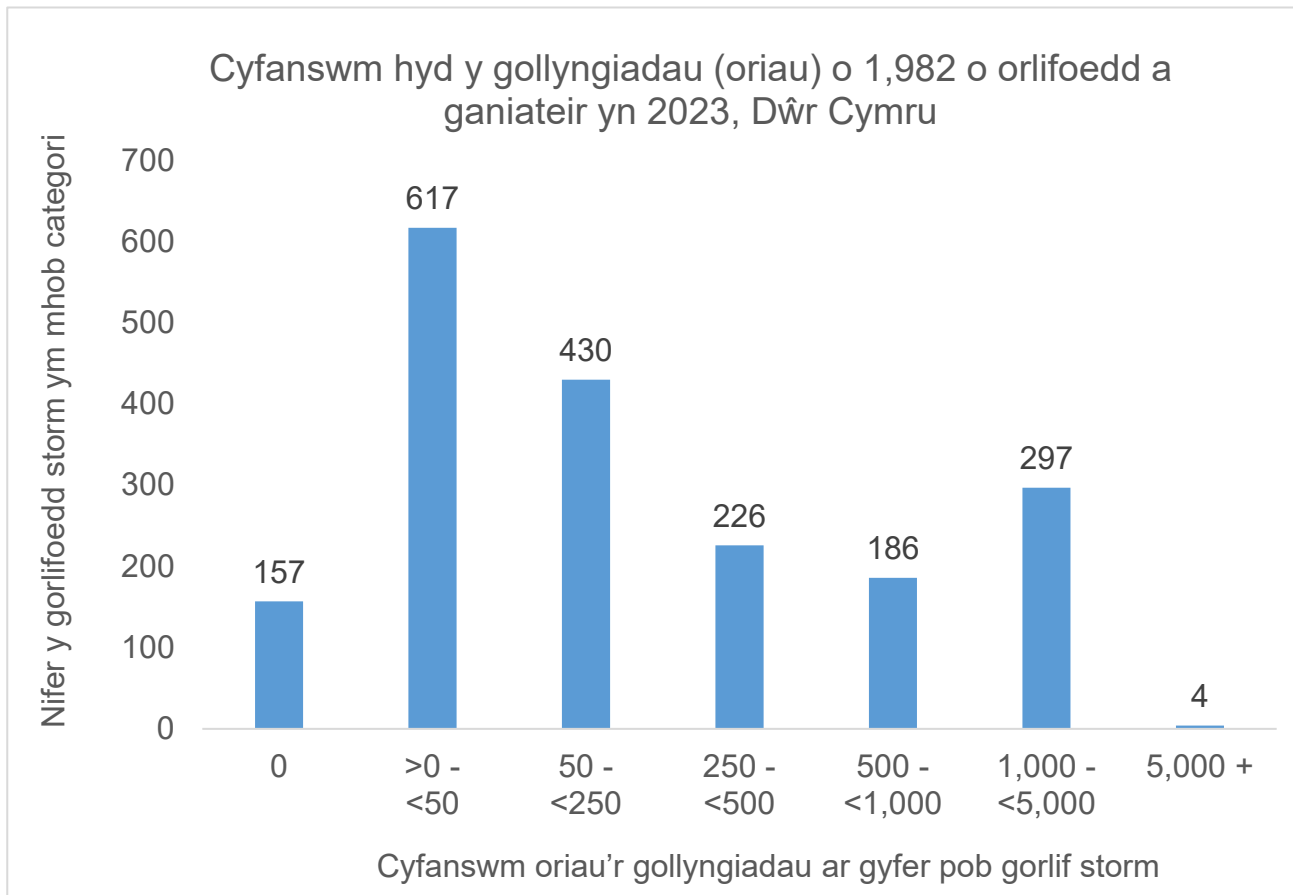

Hyd y gollyngiadau

Mae data EDM 2023 ar hyd y gollyngiadau o 1,982 o orlifoedd storm Dŵr Cymru a ganiateir yn dweud y canlynol wrthym:

- 3% (65) heb ddarparu data;
- Cafodd 8% (157) o orlifoedd storm 0 awr o ollyngiadau;
- Cafodd 31% (617) ollyngiadau a barodd am fwy na 0 awr ond llai na 50 awr;
- Cafodd 22% (430) ollyngiadau a barodd am o leiaf 50 awr ond llai na 250 awr;
- Cafodd 11% (226) ollyngiadau a barodd am o leiaf 250 awr ond llai na 500 awr;
- Cafodd 9% (186) ollyngiadau a barodd am o leiaf 500 awr ond llai na 1,000 awr;
- Cafodd 15% (297) ollyngiadau a barodd am o leiaf 1,000 awr ond llai na 5,000 awr;
- Roedd llai nag 1% (4) wedi gollwng am fwy na 5,000 awr.

Mae'r graff isod yn dangos y data hwn.

Tasglu Ansawdd Dŵr Afon Gwell

Ar 5 Gorffennaf 2022, cyhoeddodd y Tasglu Ansawdd Dŵr Afon Gwell gynlluniau gweithredu ochr yn ochr â'i fap trywydd ar gyfer gorlifoedd storm ar ein [gwefan](#). Mae'r rhain yn nodi amcanion a chanlyniadau mesuradwy ar gyfer cyflawni gwelliannau i'r gwaith o reoli a rheoleiddio gorlifoedd yng Nghymru o safbwynt amgylcheddol. Rydym yn bartner ar y tasglu hwn ochr yn ochr â Llywodraeth Cymru, Ofwat, Dŵr Cymru a Hafren Dyfrdwy, sy'n cael cyngor annibynnol gan Afonydd Cymru a'r Cyngor Defnyddwyr Dŵr.

Fel y mae'r cynlluniau gweithredu ar y map trywydd yn nodi, rydym yn datblygu ein fframwaith rheoleiddio i sicrhau bod cwmnïau dŵr yn mynd i'r afael ag effaith amgylcheddol gollyngiadau o orlifoedd storm.

Rydym yn parhau i ymrwmo i weithio gyda chwmnïau dŵr a phartneriaid fel rhan o'r tasglu Ansawdd Dŵr Afon Gwell. Fel rhan o'n gweithredoedd, rydym wedi darparu adroddiad manwl o orlifoedd storm ar y cyd â'r adroddiad hwn. Gallwch ddod o hyd iddo ar ein tudalen [Adroddiadau Dŵr](#) o 23 Gorffennaf 2024. Darllenwch ein tudalen [Gorlifoedd Storm](#) am drosolwg o orlifoedd storm.

Adrodd yn y dyfodol

Rydym yn parhau i ddatblygu ein dull rheoleiddio o ran sut rydym yn gwirio, asesu a defnyddio'r data EDM y mae cwmnïau dŵr yn ei gyflwyno i ni. Mae hyn yn cynnwys datblygu ffordd gadarn o nodi gorlifoedd stormydd sy'n methu â chydymffurfio ag amodau eu trwydded.

Byddwn yn parhau i ddatblygu sut rydym yn monitro ac yn adrodd ar berfformiad ar orlifoedd storm yn unol â'n camau gweithredu a nodir yn y cynlluniau gweithredu ar gyfer gorlifoedd storm, gan weithio'n agos gyda'r Tasglu Ansawdd Dŵr Afon Gwell.

Rydym hefyd yn bwrw ymlaen â gwaith i'n galluogi i rannu data cryno EDM o'r datganiad rheoleiddio ar ein cofrestr gyhoeddus.

Cydymffurfio gyda thrwyddedau adnoddau dŵr

Yn 2023, fe wnaethom ni gynnal saith asesiad cydymffurfio o chwe thrwydded adnoddau dŵr gwahanol Dŵr Cymru. Canfuwyd bod chwe asesiad cydymffurfio yn cydymffurfio. Fodd bynnag, gwelsom achosion o dorri amod y drwydded yn ystod dau asesiad cydymffurfio ar yr un safle, lle collwyd isafswm llif iawndal statudol am ddwy awr ym mis Gorffennaf. Fe wnaethom gofnodi toriad Categori 3 ar gyfer hyn.

Cynlluniau sychder a chynlluniau rheoli adnoddau dŵr

Mae gan gwmnïau dŵr ddyletswydd i gynnal cyflenwadau dŵr yn eu hardal, heb niweidio'r amgylchedd nac effeithio ar anghenion defnyddwyr dŵr eraill. Mae gofyniad statudol ar gwmnïau dŵr i baratoi, cynnal a chyhoeddi cynlluniau rheoli adnoddau dŵr a chynlluniau sychder. Cyhoeddwyd y Cynllun drafft diweddaraf ac ymgynghorwyd arno yn 2022 a disgwyliar iddo gael ei gwblhau yn ystod hydref 2024. Cyhoeddwyd y Cynllun Sychder diweddaraf ym mis Mawrth 2021 a disgwyliar ymgynghori ar y drafft nesaf yn ddiweddarach eleni. Mae'r cynlluniau yn cael eu cyhoeddi bob pum mlynedd. I gael yr wybodaeth ddiweddaraf ynglŷn â chynlluniau rheoli adnoddau dŵr Dŵr Cymru, gweler ei wefan:

- [Cynllun Rheoli Adnoddau Dŵr 2024 \(drafft\)](#)
- [Cynllun Sychder 2020-2025](#)

Edrychwch hefyd ar ein tudalennau gwe am ragor o wybodaeth ar y pynciau hyn:

- [Cynllunio Adnoddau Dŵr](#)
- [Sychder](#)
- [Canllawiau cynllun sychder](#)

Y Mynegai Cydbwysedd rhwng Cyflenwad a Galw

Mae metrig y Mynegai Cydbwysedd rhwng Cyflenwad a Galw yn mesur sut mae'r cydbwysedd gwirioneddol rhwng y cyflenwad a'r galw wedi perfformio o'i gymharu â'r hyn

a nodir yng Nghynllun Rheoli Adnoddau Dŵr cwmni dŵr. Disgwyliwn i gwmnïau gael sgôr o 100.

Sgôr Mynegai SDBI Dŵr Cymru ar gyfer 2023/24 yw 99. Gwelwyd dirywiad mewn perfformiad yn y metrig hwn, gan ostwng i oren. Roedd y sgôr o 99 oherwydd bod y cwmni wedi nodi diffyg bach mewn un parth adnoddau dŵr (Canolbarth a De Ceredigion). Mae hyn yn golygu bod y parth hwn mewn mwy o berygl o fod angen cyfyngiadau ar gwsmeriaid pe bai'r ardal honno o Gymru wedi profi amodau sychder yn 2023/24. Dywedodd y cwmni nad oedd risg i'r cyflenwad dŵr yn ystod y flwyddyn wirioneddol.

Disgwyliwn i'r cwmni gynyddu ei ymdrechion i reoli gollyngiadau ac effeithlonrwydd dŵr i leihau'r galw am ddŵr i gynnal cyflenwad dŵr diogel ym mhob parth eleni a chyflawni sgôr o 100 ar gyfer 2024/25.

Gollyngiadau a defnydd o ddŵr

Mae cwmnïau dŵr yn cyflwyno amrywiaeth eang o ddata i ni ac Ofwat, sy'n cynnwys cyfraddau gollyngiadau a defnydd dŵr. Canfu [ymchwiliad gan Ofwat](#) fod Dŵr Cymru wedi camarwain cwsmeriaid a rheoleiddwyr ar ei berfformiad o ran gollyngiadau a defnydd y pen (defnydd dŵr fesul person) dros gyfnod o bum mlynedd. Rydym yn cefnogi canfyddiadau Ofwat bod angen i'r cwmni fynd i'r afael â'i berfformiad gwael o ran gollyngiadau a defnydd y pen.

Rydym yn bryderus bod cyfanswm gollyngiadau'r cwmni ar gyfer 2023/24, sef 261.6 miliwn litr y dydd (MI/dydd) wedi cynyddu o 8.4 MI/d ers 2022/23. Disgwyliwn i'r cwmni leihau gollyngiadau, ac felly disgwyliwn i'r cwmni adolygu ei strategaeth olyngiadau a chynyddu ei ymdrechion i reoli gollyngiadau yn ystod 2024/25. Mae defnydd cyfartalog fesul person wedi aros oddeutu 149 litr y person bob dydd yn 2023/24. Wrth edrych ymlaen, mae defnyddio dŵr yn effeithlon a lleihau gollyngiadau yn angenrheidiol i adeiladu gwytnwch hinsawdd ar gyfer natur a phobl.

Dylai'r cyfraddau gollyngiadau diwygiedig a'r wybodaeth am ddefnydd dŵr ar gyfer 2023/24 fod ar gael yn www.discoverwater.co.uk cyn bo hir.

Cydymffurfio â thrwyddedau gwastraff

Mae cwmnïau dŵr yn gweithredu amrywiaeth o weithgareddau gwastraff, yn amrywio o drin biowastraff, tirlenwi, hylosgi bio-nwy, llosgi slwtsh, a gorsafoedd trosglwyddo. Ar gyfer gweithgareddau a drwyddeddir, rydym yn asesu cydymffurfiaeth yn erbyn amodau trwydded ac yn sgorio unrhyw ddiffyg cydymffurfio. Gwnaethom gynnal pum asesiad cydymffurfio ar bedwar safle yn 2023. Nodwyd cyfanswm o bedwar achos o dorri amodau trwydded yn ystod yr asesiadau.

Dosbarthwyd yr holl achosion o ddiffyg cydymffurfio a nodwyd yng Nghategori 3. Er bod hwn yn gategori risg amgylcheddol is, disgwyliwn weld gwelliannau i sicrhau cydymffurfiaeth lawn.

Gorfodi (uwch na Rhybudd)

Mae nifer o ymchwiliadau agored yng Nghymru. Cyhoeddwyd dau rybudd ffurfiol a 34 o lythyrau rhybuddio ym mlwyddyn galendr 2023.

Diogelwch cronfeydd dŵr

Mae Dŵr Cymru yn rheoli 134 o gyforgronfeydd dŵr mawr; ac mae 100 ohonynt wedi'u dynodi'n rhai risg uchel sy'n ddiffiniad cyfreithiol. Mae'r rhain yn gronfeydd dŵr mawr yr ydym yn eu dynodi fel rhai risg uchel oherwydd ein bod yn meddwl y gallai bywyd dynol gael ei beryglu pe bai'r argae'n methu ac yn achosi gollyngiad dŵr heb ei reoli.

Cofnodwyd pedwar achos o ddiffyg cydymffurfio mewn pedwar gronfa ddŵr yn ystod 2023. Mae'r tabl cyntaf yn dangos nifer yr achosion o ddiffyg cydymffurfio a gofnodwyd ar gyfer pob dangosydd.

	C1	C2	C3	C4
Adeiladwaith	--	--	--	--
Arolygiad	--	--	--	--
Mesurau diogelwch	2	2	4	4

Mae'r tabl isod yn dangos y gydymffurfiaeth, fesul cronfa ddŵr, fel canran o holl gronfeydd dŵr cofrestredig Dŵr Cymru:

	C1	C2	C3	C4
Adeiladwaith	100%	100%	100%	100%
Arolygiad	100%	100%	100%	100%
Mesurau diogelwch	98.5%	98.5%	97.0%	97.0%

Mae cydymffurfiaeth Dŵr Cymru yn uchel. Mae'r gostyngiad mewn cydymffurfiaeth i'w briodoli'n bennaf i nifer o brosiectau ar raddfa fawr a'r cymhleth rwydd trwy gyd-ddibyniaeth y cyflenwad dŵr, ystyriaethau caniatâd cynllunio a chapasiti adnoddau. Nid yw un o'r achosion o ddiffyg cydymffurfio yn awgrymu pryder uniongyrchol am ddiogelwch cronfeydd dŵr. Mae yna gynlluniau prosiect i'r holl fesurau ar gael ac mae'r gwaith o gyflawni'r rhain yn parhau.

Mae Dŵr Cymru yn darparu diweddariadau manwl a rheolaidd ar gynnydd ac yn tynnu ein sylw at oedi cyn y terfynau amser statudol. Mae mesurau ar waith i amddiffyn diogelwch a gofynnir yn aml am gyngor gan beiriannydd annibynnol sifil cymwys.

Asesiad Monitro Gweithredwyr (OMA)

Cynhaliodd CNC archwiliad OMA ar 20 Tachwedd 2023 ar y cyd ag Asiantaeth yr Amgylchedd.

Rydym yn cynnal yr archwiliadau hyn o drefniadau hunanfonitro gweithredwyr i wirio bod cwmnïau dŵr a charthffosiaeth yn cyflawni'r monitro gofynnol i'r safonau monitro yn ein

trwyddedau a thrwy ein Cynllun Ardystio Monitro (MCERTS). Yr Aseiad Monitro Gweithredwyr yw'r offeryn systematig a ddefnyddiwn i gynnal yr archwiliadau hyn er mwyn tynnu sylw at ardaloedd i'w gwella a hyrwyddo arfer gorau.

O'r meysydd a aseswyd, roedd gan Dŵr Cymru ddeg maes a aseswyd naill ai'n Dda neu'n Ardderchog, pedwar maes yr aseswyd bod ganddynt fân ddiffyg cydymffurfio ac un maes gyda diffyg cydymffurfio Mawr. Codwyd nifer o gamau gweithredu sydd wedi cael sylw gan y cwmni ers hynny.

Disgwyliadau perfformiad ar gyfer 2024

Heriau ar gyfer yr Asesiad Perfformiad Amgylcheddol

Wrth i ni barhau i symud ymlaen drwy gyfnod adrodd pum mlynedd yr Asesiad Perfformiad Amgylcheddol (2021-25), rydym yn disgwyl i Dŵr Cymru wneud cynnydd cadarnhaol ar draws pob un o'r saith metrig a gwyrddroi'r tueddiadau dirywiol sy'n amlwg yng nghanlyniadau perfformiad 2023. Bydd metrigau'r Asesiad Perfformiad Amgylcheddol yn parhau i dynhau dros y cyfnod adrodd hwn (2021-25), gan sicrhau bod targedau'n heriol i'r cwmni. Disgwyliwn i'r cwmni roi mesurau ar waith i adennill a chynnal statws cwmni uchel, yn benodol:

- lleihau cyfanswm y digwyddiadau carthffosiaeth flwyddyn ar ôl blwyddyn;
- atal yr holl ddigwyddiadau llygredd difrifol (carthffosiaeth a chyflenwad dŵr) yn y tymor byr;
- gwella cydymffurfiaeth ansawdd dŵr rhifol – i gyflawni 100%;
- gwella o ran hunan-adrodd am ddigwyddiadau llygredd, gan ganolbwyntio'n benodol ar wella hunan-adrodd mewn Gorsafoedd Pwmpio a Gweithfeydd Trin Carthffosiaeth;
- cynnal lefelau perfformiad o ran defnyddio a gwaredu slwtsh yn foddhaol;
- cynnal cyfradd gyflawni o 100% ar gyfer Cynllun Rheoli Asedau'r Rhaglen Amgylchedd Genedlaethol;
- gwella perfformiad ar yr SDBI i gyrraedd 100.

Heriau ar gyfer perfformiad amgylcheddol ehangach

Fel yr amlinellir yn Rhan 2 o'r adroddiad, mae sawl maes arall o berfformiad amgylcheddol sydd angen eu gwella a chanolbwyntio arnynt, sef:

- parhau â'r gostyngiad cadarnhaol mewn achosion o lygredd o asedau cyflenwad dŵr;
- cynyddu cydymffurfiaeth â chyflwr disgrifiadol i 100%;
- gwella cydymffurfiaeth gydag amodau llif;
- lleihau effaith gorlifoedd stormydd drwy gyflawni ei gamau gweithredu yn y cynlluniau gweithredu â'r mapiau trywydd ar gyfer gorlifoedd stormydd;
- lleihau gollyngiadau ar draws y system ddosbarthu dŵr.

Atodiad 1: Methodoleg

Y fethodoleg asesu perfformiad a ddefnyddiwyd gennym

Mae adroddiadau ar berfformiad cwmnïau dŵr yn cael eu cynnal bob blwyddyn ar sail blwyddyn galendr.

Ers 2011, rydym wedi defnyddio'r un metrigau a dulliau Asesu Perfformiad Amgylcheddol ag Asiantaeth yr Amgylchedd. Mae hyn yn golygu y gallwn adrodd a meincnodi perfformiad Dŵr Cymru'n gyson yn erbyn cwmnïau dŵr a charthffosiaeth mawr eraill yn Lloegr.

Rydym yn cyfuno ein data perfformiad yng Nghymru â data y mae Asiantaeth yr Amgylchedd yn ei gyflwyno i ni ar gyfer yr ardal Dŵr Cymru a saif o fewn Lloegr. Mae'r adroddiad hwn felly yn adrodd ar berfformiad Dŵr Cymru yn ei gyfanrwydd.

Mae metrigau'r Asesiad Perfformiad Amgylcheddol yn mesur perfformiad sy'n gysylltiedig â'r canlynol:

- lleihau digwyddiadau llygredd a chynyddu nifer y digwyddiadau a adroddir gan y cwmni;
- cydymffurfio â'r trwyddedau gollwng ar gyfer gweithfeydd trin carthion a dŵr;
- cydymffurfio â deddfwriaeth sy'n ymwneud â storio, ailgylchu a/neu waredu slwtsh carthion
- cyflawni cynlluniau gwella'r amgylchedd;
- darparu cyflenwadau dŵr diogel (Mynegai Cydbwysedd rhwng Cyflenwad a Galw).

Mae'r Asesiad Perfformiad Amgylcheddol wedi'i osod dros gyfnod Cynllun Rheoli Asedau cyfredol y cwmnïau dŵr, sy'n rhedeg o fis Ebrill 2020 i fis Mawrth 2025. Mae'r metrigau'n absoliwt yn hytrach na'n gymharol. Felly dylai pob cwmni sy'n cael ei fesur yn erbyn metrigau Asesiad Perfformiad Amgylcheddol allu cyflawni statws cwmni pedair seren sy'n arwain y diwydiant.

Adrodd yn y dyfodol

Rydym wedi bod yn gweithio gydag Asiantaeth yr Amgylchedd i adolygu metrigau'r Asesiad Perfformiad Amgylcheddol ar gyfer 2021 ymlaen ac wedi ymgynghori'n allanol (gan gynnwys gyda'r holl gwmnïau dŵr). Rydym wedi mabwysiadu'r un metrigau yng Nghymru â'r rhai yn Lloegr er mwyn ein galluogi i barhau i feincnodi Dŵr Cymru yn erbyn y naw cwmni dŵr a charthffosiaeth mawr arall yn Lloegr, ac rydym yn dilyn yr un fethodoleg "Environment Agency Water and Sewerage Company: Environmental Performance Assessment (EPA) methodology (version 10) for 2021 to 2025". Rydym wedi penderfynu cynnwys 'metrig – wrthi'n cael ei ddatblygu' newydd yn yr Asesiad Perfformiad Amgylcheddol ar gyfer Dŵr Cymru ers 2020 (gweler tudalennau 11-12) ar gydymffurfio ag amodau disgrifiadol gan fod gennym bryderon yng Nghymru ynglŷn â pherfformiad yn y maes hwn.

Atodiad 2: Crynodeb o berfformiad 2013-23 Dŵr Cymru yn yr Asesiad Perfformiad Amgylcheddol

Mae'r tabl isod yn dangos sut mae Dŵr Cymru wedi perfformio yn erbyn y saith metrig ers 2013:

	2013	2014	2015	2015 E ²	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Digwyddiadau llygredd (carthffosiaeth) Categori 1-3 digwyddiad fesul 10,000 km o garthffos	66	59	59	30	30	28	28	26	21	23	25	30
Digwyddiadau llygredd difrifol (asedau carthffosiaeth a chyflenwad dŵr) Cyfanswm digwyddiadau (Categoriâu 1 a 2)	1.1	2.2	1	0.6	0.6	0.3	0.8	0	0.3	3 ³	5	7
Hunan-gofnodi digwyddiadau llygredd %	48	60	74	74	68	63	75	73	80	76	69	70
Cydymffurfio â thrywyddedau gollwng (gweithfeydd trin carthion a gweithfeydd trin dŵr) %	97.7	97.8	98.6	97.1	99	96.7	98	98.3	99.7	98.3	98.5	98
Defnyddio/gwaredu slwtsh yn foddhaol %	100	100	100	100	100	100	AMH ⁴	AMH ⁴	AMH ⁴	AMH ⁴	100	99.84
Cyflawni Cynllun Rheoli Asedau'r Rhaglen Amgylchedd Genedlaethol % y ddarpariaeth arfaethedig	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Y Mynegai Cydbwysedd rhwng Cyflenwad a Galw	AMH	AMH	AMH	100	100	98	100	100	100	100	100	99
Sgôr seren y cwmni	3 seren	3 seren	3 seren	3 seren	3 seren	2 seren	3 seren	3 seren	4 seren	3 seren	2 seren	2 seren

² Mae'r golofn o dan y pennawd 2015E yn cyfeirio at set ddata 2015, sydd wedi'i hasesu gan ddefnyddio'r meini prawf ar gyfer Asesiadau Perfformiad Amgylcheddol (2016-2020). Mae hon wedi'i chynnwys at ddibenion cymharu yn unig. Mae'r trothwyon Coch/Oren/Gwyrdd yn cael eu hadolygu bob pum mlynedd.

³ O dan fetrigau llymach ac ehangach yr Asesiad Perfformiad Amgylcheddol yng nghyfnod pum mlynedd newydd yr Asesiad Perfformiad Amgylcheddol (2021-25), mae'r metrig digwyddiadau llygredd difrifol bellach yn cynnwys digwyddiadau dŵr glân difrifol (o asedau cyflenwad dŵr).

⁴ Gwnaethom ohirio adrodd ar y metrig slwtsh ers 2018-2020 wrth inni adolygu sut rydym yn asesu ac yn adrodd ar berfformiad yn gyson ar draws y cwmnïau dŵr ar y gweithgaredd hwn yn y dyfodol. Cafodd y metrig slwtsh ei adfer fel metrig cysgodol ar gyfer blwyddyn adrodd 2021 (2022), ac fel metrig llawn ar gyfer blwyddyn adrodd 2022 (2023).

Allwedd: Sgôr seren y cwmni

4 seren	Cwmni sy'n arwain y diwydiant
3 seren	Cwmni da
2 seren	Cwmni sydd angen ei wella
1 seren	Cwmni sy'n perfformio'n wael